

2023_Anul Aurel C. POPOVICI (LII): un Masaryk al României? - în istoria noastră,
imediat sub M. Eminescu! - democrație egalitaristă, atee și pacifistă?
- ne vom forma o conștiință națională?

tribunism
șagunism
Aurel C. Popovici
19.06.1977
Statuie dezvelită de Otto von Habsburg, la Geneva
TRIBUNA 1884

Putea fi un Masaryk al României!
1863 - 1917
cel mai ager și mai cinstit cugetător politic!
imediat sub M. Eminescu, în domeniul gândirii politice prin cunoașterea istoriei ne vom forma o conștiință națională?
democrație egalitaristă, atee și pacifistă?
vorbele ... au fost scrise acum 110 ani?
el ocupă în istoria noastră contemporană un loc fără egal; în ce privește perioada de pregătire a unității naționale! spre a deveni internațional, în primul rând trebuie să fii național!
Anul tribunistului Aurel. C. Popovici

1937
1850
Tomas G. Masaryk

În lucrarea scriitorului Gheorghe Jurma: „Descoperirea Banatului” (Editura Timpul, 1994), reține atenția capitolul „Profeția sau inactualitatea filozofiei națiunii: A.C. Popovici”; continuăm reproducerea: «În scrisoarea pe care o adresează ziarului, pentru acest număr aniversar (n.r., „Carașul Nou”), prof. univ. S. Mehedinți apreciază: „Personal sînt convins că el ocupă în istoria noastră contemporană un loc fără egal; în ce privește perioada de pregătire a unității naționale. Într-o conferință pe care am ținut-o la aniversarea președintelui Masaryk, fiind de față ministrul Cehoslovaciei și reprezentanții cei mai de seamă ai coloniei cehoslovace, am afirmat că **bănățeanul A. Popovici a fost de la Eminescu pînă azi cel mai ager și mai cinstit cugetător politic. Putea fi un Masaryk al României.** (A mers cu jertfa pînă acolo că a sacrificat fără șovăire toate interesele familiei, adică ale propriilor săi copii. Dar azi, după 15 ani de la întregirea hotarelor, țărîna lui zace încă în pămînt străin ...!)”».

În perioada interbelică presa l-a amintit și a publicat multe articole despre opera și viața lui. În mod constant, ziarul „Vestul” îi consacră, încă de la înființare, un spațiu amplu. Într-un număr comemorînd cei 20 de ani de la moartea gînditorului, se amintește „Că în toamna anului 1931 a apărut în „Vestul” un ciclu de vreo 15 foiletoane, cari tratau în rezumat - viața și opera lui Aurel C. Popovici. Că pe atunci diferitele gazete de pe întreg cuprinsul țării nu-l găseau deloc **INTERESANT** pe Aurel C. Popovici. (...) Au trebuit să treacă 3-4 ani de atunci, a trebuit **SĂ VIE LA MODĂ** noțiunile de „naționalism”, „românism” pentru ca gazete și gazetari să înceapă a da loc în preocupările lor cotidiene și lui Aurel C. Popovici. Și așa se face că azi marele dispărut se bucură de o atît de mare atenție de cei

cari îl ignorau voit, mai înainte cu 2-3 ani numai. Azi, el, Aurel C. Popovici, este piesă importantă în arsenalul grupulețelor politice recent alcătuite”. (**Vestul**, 14 februarie 1937, p.1.). Într-adevăr, personalitatea lui a fost revendicată în perioada interbelică, în favoarea naționalismului, conform ideilor constant și vehement susținute în cele două cărți fundamentale: „**Statele Unite ale Austriei Mari**”, în limba germană, în 1906, și „**Naționalism sau democrație**”, 1910 (aici fiind cuprinse în special articole din revista „**Semănătorul**”, al cărei ideolog și ultim conducător a și fost). Spre deosebire de alți bănățeni, **A.C. Popovici are un verb ardent, un stil vehement și pătrunzător care, dincolo de conținut, atrage prin patosul demonstrației.** În timpurile de azi, care seamănă cumva cu epoca de după primul război mondial, publicistica sa centrată pe conștiința națională și pe valoarea morală poate fi citită cu folos. Iar rectitudinea lui de caracter măcar citată în actualitatea ei presantă». În revista „**Convorbiri Literare**” (1937, anul 70, nr. 1-12), câteva rânduri atrag atenția: «**Grigore Nandriș: Aurel C. Popovici. Cernăuți, 1937.** Această lucrare merită o deosebită atenție pentru că d-l Nandriș ne zugrăvește impresionant de cald și vibrant, chipul, vieța și opera marelui dispărut, Aurel C. Popovici, un mare naționalist român bănățean, mort sărac și îngropat în Geneva. **Soarta lui ne reamintește pe aceia a lui Nicu Bălcescu, îngropat și el sub cerul sicilian.** Marele bărbat, cu o vastă cultură socială atrăsese atenția Austriacilor prin opera „**Die vereinigen Staatem, von Grossösterreich**”, apărută la Lipsca în 1906. **Aurel C. Popovici poate fi trecut imediat sub M. Eminescu, în domeniul gândirii politice** și d-l Nandriș a săvârșit un act pios reîmprospătându-i memoria». Nu putem neglija că în 1937, Grigore Nandriș scria în finalul lucrării sale: «În cimitirul din Geneva doarme Bănățeanul Aure Popovici, ostaș credincios al neamului său, căruia i-a închinat întreaga sa viață de trudă. Sub lespede de lucie din cimitirul străjuit la orizont de masivul etern înzăpezit al Mont-Blancului doarme etern Aurel C. Popovici. Compatrioții săi, cari se vor osteni până acolo sus, luând șoseaua ce urcă lin pe malul lacului Lemman, vor putea ceti ca o muștrare epitaful sâpat în lespede de marmoră de pe mormântul unui ostaș al gândirii românești: **Aurel C. Popovici 1863-1917 Patriote roumain Mort pauvre**»

În 1993, lugojeanul Josif Constantin Drăgan îi dedică câteva pagini lui Aurel C. Popovici, în „**Istoria Românilor**” (Editura Europa Nova, 1993), susținând: «**Declarația sa;** „și dacă ungurii vor continua să se opună, foc și sabie asupra capului lor” - i-a atras moartea. Ideea este considerată subversivă de Ungurii care făceau parte din guvernul imperial. Asasinarea arhiducelui la Sarajevo, prin mână sârbocroată, act care va constitui pretextul izbucnirii primului război mondial, se datorește opoziției feroce a Ungurilor. România încheiase, în 1883, un act secret de alianță cu Germania și Austria, operă a regelui Carol.

Nu știm dacă Popovici cunoștea această înțelegere, dar el îl avertizase pe ministrul de externe al Austro-Ungariei, Czernin, că „România nu va merge alături de monarhia austro-ungară în cazul unui război” (a cărui declanșare plutea în aer). După o perioadă de neutralitate, profetiza Popovici, „ea va da aliatei, de care e nemulțumită, lovitură de moarte”. În „Cuvânt înainte” la „**Istoria românilor**”, J. C. Drăgan scria: «Până în 1989, istoria neamului nostru a fost scrisă după canoane impuse de alții. Scopul urmărit era minimalizarea faptelor strămoșilor noștri sau, prin distorsionarea brutală a adevărului, culpabilizarea României. (...) Când istoricul român a fost eliberat de o parte din aceste canoane, i s-au impus altele. Istoria modernă și contemporană a fost prezentată în așa fel încât să slujească interesele unui singur partid și mai ales să justifice una dintre cele mai odioase dictaturi din istoria țării noastre. (...) Am pornit la această muncă fiind convinși de faptul că **prin cunoașterea istoriei ne vom forma o conștiință**

națională, care să ne permită să păstrăm un loc al nostru distinct în mijlocul altor popoare. Luând cunoștință de noi înșine, de rosturile noastre, vom rezista mai ușor acțiunilor de destrămare națională exercitate din afară și din interior. E o datorie sacră a fiecărui român să ia cunoștință de istoria sa și să-și iubească Neamul și Țara, căci, cum spunea marele nostru N. Iorga, „**spre a deveni internațional, în primul rând trebuie să fii național**”, să avem sentimentul exact al valorilor culturale specifice comunității în care ne-am născut, de care vom rămâne legați pe viață”.

În 2008, dr. Vasile Crișan își publica teza de doctorat „**Aurel C. Popovici (1863-1917)**”, lucrare din care am prezentat multe pasaje. Aici am regăsit „concluzia dramatică la care ajunge Aurel C. Popovici cu câteva luni înainte de trecerea în eternitate: «... tot acest imperiu, ruinat de incapacitatea lui Francisc Iosif și a preferațiilor săi maghiari și germani se prăbușește. Nu mai este nici un motiv ca el să existe. Dar există nenumărate motive pentru ca el să fie distrus, ca națiunile subjugate să fie eliberate de acest jug insuportabil, de aceste guvernări ignorante și despotice” (...) Aceste fraze, care încheie ultima sa carte, pot fi considerate **testamentul său**. Prin ele își demolează dintr-o trăsătură de condei marele său vis federalist».

În 2020, în „**România Literară**” apărea articolul senatorului și scriitorului Sorin Lavric la rubrica „**Cronica ideilor**”, sub titlul „**Strigoii reacționar**”; reproducem selectiv pasajul final: «(...) Polemic pînă în străfunduri, volumul (n.r. „Naționalism și democrație”) e o diatribă împotriva plăgii marxiste care începuse să se răspândească la începutul secolului XX, dar o plagă a cărei titulatură purta pe atunci numele de „**democrație egalitaristă, atee și pacifistă**”. Sub această efigie ispititoare, masoreții marxști urmăreau câteva ținte precise: distrugerea monarhiei, eliminarea aristocrației, desființarea naționalităților, abolirea proprietății, anihilarea bisericii creștine și ștergerea sentimentului național cu care orice etnie își întreține memoria. Împotriva acestui plan, Popovici se ridică cu poftă pamfletară, de-a lungul a peste 40 de texte, al căror ton e atât de tranșant încît nu lasă loc de echivocuri în interpretare. Autorul e fățiș, nu se încurcă în nuanțe și nu se fofilează în ambiguități: naționalitatea e un atribut de care nimeni nu s-ar putea lipsi, dimpotrivă, ea este condiția esențială a demnității sau a jосniciei unui om. Mai mult, există o profundă inegalitate între naționalități, diferențele culturale dintre ele neputînd fi șterse în numele echității universale.

Obsesia lui Popovici este ca naționalitățile să-și păstreze omogenitatea în colțul de pămînt unde le-a aruncat istoria. Numai că omogenitatea compactă a etniilor risipite în cadrul aceluiași stat este primejduită fie de ura dintre ele, fie de dușmanul lor universal, nimeni altul decît cosmopolitismul, care se opune naționalismului. Dihotomiile lui Popovici sînt răsperate: de o parte, ateismul cosmopolit și antinațional, al cărui cuvînt de ordine e democrația, de cealaltă parte, creștinismul național și valoric, al cărui cuvînt de ordine e aristocrația naționalistă. Sau cu propoziția laconică a lui Popovici: „**Democrația dizolvă naționalitatea**. „(...) Autorul nu se împiedică în indulgențe: democrația este o mascaradă în spatele căreia se ascund niște plutocrați care vor să subjuge omenirea, dar nu oricum ci promițându-i „un rai de pacifism, de feminism, de antimilitarism și de suprem burtism la soare, într-o democrație pură” (...) **Uimitor, nu-ți vine să crezi că vorbele acestea au fost scrise acum 110 ani.**

Cele patru marote democratice pe care Popovici le respinge fără reținere sînt: **suveranitatea poporului, votul universal, tirania legii și laicitatea vieții publice**. Îi voi reda ideile fără a fi de acord cu ele (...) Popovici nu-și drămuiește accentele în privința „egalitarismului despotic” și a „umanității globale”. Mă întreb ce ar simți dacă s-ar trezi astăzi din morți, contemplant raiul de democrații actuale.

Oricum, în 1910 autorul tună și fulgeră, decretînd că „tarantela democratică” (...) este o „pasăre împăiată” (...), o ființă îndopată cu „evanghelia Drepturilor Omului” (...) o căzătură călăuzită numai de „pînteceasca aspirație” (...) Pentru el, istoria o luase razna: indiferent de tabăra care avea să cîștige, de visul lui privind „principiul naționalităților” se alesese praful. Peste un an avea să moară la Geneva, singur sărac și necunoscut. În mormîntat într-un cimitir local, avea să fie deshumat în 1937 și adus în țară, fiind înmormîntat în cimitirul Bisericii „Sfântul Nicolae” din Șcheii Brașovului».

În spațiul online, apare știrea că moștenitorul tronului imperiului austro-ungar, Otto von Habsburg, *Président de l'Union PanEuropéenne*, i-a dezvelit în 19 iunie 1977, o statuie impunătoare lui Aurel C. Popovici, la Geneva. Nu am fost la Geneva, dar la Brașov am fost în repetate rânduri. Reproducem imaginea statuii, menționînd că pe urmele lui A.C. Popovici nu am descoperit mormîntul în cimitirul din Șcheii Brașovului, asigurându-vă că vom continua cercetările! Seria de 52 de articole privind Aurel C. Popovici s-a încheiat, invitînd cititorii Tribunei să descopere - în 2024 -, articolele și evenimentele pregătite de singurul cotidian al Sibiului, cu ocazia sărbătoririi a 140 de ani de la fondarea publicației, de marele scriitor Ioan Slavici!

La mulți ani - cu sănătate - tuturor tribuniștilor!

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2023-anul-a-c-popovici-lii-un-masaryk-al-romaniei-in-istoria-noastra-imediat-sub-m-eminescu-democratie-egalitarista-atee-si-pacifista-ne-vom-forma-o-constiinta-nationala-173595.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, the Tribuna logo is displayed with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stirile de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area features a news article with the following details:

- Title:** 2023-Anul A.C.Popovici (LII): un Masaryk al României? - în istoria noastră, imediat sub M. Eminescu! - democrație egalitaristă, atee și pacifistă? - ne vom forma o conștiință națională?
- Author:** Marius HALMAGHI
- Date:** 26.12.2023 20:29
- Views:** 600 vizualizari
- Comments:** 2 comentarii

To the right of the text is a small image showing several figures in dynamic, possibly futuristic or superhero-like costumes.

În: Tribuna, 26 decembrie 2023